

Suominen

Tieto- ja turvallisuusosasto / Tieliikenne ja kuljetusketjut -yksikkö

VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUS TIELLÄ: VOIMAANSAATAMISASETUS JA MONENKESKINEN ADR- ERILLISSOPIMUS M370

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä tiekuljetuksista tehdyn sopimuksen (SopS 23/1979, 119/2020, jäljempänä *ADR-sopimus*) 4 artiklan kohdan 3 mukaisesti ADR-määräyksistä voidaan poiketa kahden- tai monenkeskisin sopimuksella (jäljempänä *erillissopimus*) edellyttäen, että sama turvallisuustaso säilytetään.

Saksa on laatinut uuden monenkeskisen ADR-erillissopimuksen M370. Sopimuksen mukaisesti käyttövalmiita annosaterioita, joissa on pieniä määriä vaarallista ainetta sisältäviä liekittämiä annoslämmittimiä, saa kuljettaa ilman, että niihin sovelletaan muita ADR-määräyksiä kuin erillissopimuksessa mainittuja. Sopimuksessa määritellään aine (UN 2813, pakkausryhmä I) ja sen enimmäismäärä sekä pakkausvaatimukset. Sopimuksen M370 mukaan kuljetuksen suorittaa sopimuspuolen asevoima tai se suoritetaan sen puolesta ja vastuulla taikka sellaisen joukon toimesta tai puolesta, joka oleskelee laillisesti sopimuspuolen alueella, mukaan lukien siviili kaupallisten kuljetuksen suorittajien kuljetukset näiden joukkojen määräyksestä tai sopimuksen perusteella. Sopimus päättyy 31.12.2028.

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta (VAK) annetun lain (541/2023, jäljempänä *VAK-laki*) 128 §:n nojalla Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (jäljempänä *Traficom* voi tehdä teknisluonteisen ADR-erillissopimuksen). Traficom tehnyt päätöksen allekirjoittaa Suomen puolesta teknisluonteisen erillissopimuksen M370. Erillissopimus saatettaisiin voimaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella VAK-lain 128 §:n nojalla.

PERUSTELUT

1 Tausta

ADR-sopimus on Suomessa voimassa. ADR-sopimuksen liitteiden määräykset sisältävät pääosin teknisiä ja teknisluonteisia kuljetusmääräyksiä, mutta myös velvoitteita.

ADR-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti ADR-sopimuspuolilla on oikeus sallia määräaikaishallinnalla erillissopimuksella kuljetusten tapahtuvan alueellaan osin poikkeavin ADR-määräyksin. Sama turvallisuustaso on kuitenkin säilytettävä. Poikkeus voidaan sopia enintään viideksi vuodeksi. VAK-lain 128 §:n 1 momentin nojalla Traficom voi tehdä teknisluonteisen ADR-erillissopimuksen. Allekirjoitettua erillissopimusta voidaan soveltaa niissä kansainvälisissä ADR-kuljetuksissa niiden ADR-maiden välillä, jotka ovat allekirjoittaneet kyseisen erillissopimuksen.

VAK-lain 128 §:n momentin nojalla allekirjoitettua ADR-erillissopimusta saa soveltaa myös kansallisissa VAK-kuljetuksissa tiellä. Voimaansaattaminen tapahtuu VAK-lain 128 §:n mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

2 Nykytila

Vaaralliset aineet, kuten esimerkiksi veden kanssa reagoivat kiinteät aineet, on luokiteltava ja kuljetettava tiellä ADR-vaatimusten mukaisesti. Veden kanssa reagoiva kiinteä aine, n.o.s. -aine (UN 2813) on tällainen aine. ADR-määräyksissä aineelle ei ole annettu rajoitettuihin määriin tai poikkeusmääriin perustuvia helpotettuja ADR-määräyksiä. Kansalliset VAK-vaatimukset vastaavat kansainvälisiä ADR-määräyksiä.

Erillissopimuksella M370 poiketaan ADR-määräyksistä. Erillissopimuksen mukaiset annosateriat ovat tyypillisesti asevoimien käytössä olevia tuotteita. Saksa (sopimuksen laatija) ja Ison-Britannian yhdistynyt kuningaskunta, Puola ja Ranska ovat allekirjoittaneet erillissopimuksen M370. Sopimus päättyy 31.12.2028.

Yhdistyneiden Kansakuntien talous- ja sosiaalineuvoston (ECOSOC) TDG-alakomitean (vaarallisten aineiden kuljetuksia käsittelevän asiantuntija-alakomitea) heinäkuun 2026 kokouksen keskusteltiin mm. voitaisiinko annosaterioille, joissa pakkaukseen sisältyy vähäisiä määriä vaarallisia aineita sisältävää lämmitin, kehittää kansainväliset harmonisoidut lievemmat kuljetusehdot. Asia siirtyi jatkovalmisteluun. Tarkoituksena on löytää mahdollisimman yleinen ratkaisu, joka kattaisi monenlaiset annosateriatuotteet.

3 Asian valmistelu ja sopimuksen antovaltuudet

Traficom on tehnyt 29.5.2026 päätöksen vaarallisten aineiden tiekuljetukseen liittyvän ADR-erillissopimuksen M370 allekirjoittamisesta. Erillissopimuksen allekirjoittamisesta ei järjestetty varsinaista lausuntokierrosta. Traficom pyysi lausunnon Puolustusvoimilta. Puolustusvoimien pääesikunta puolsi erillissopimuksen M370 käyttöönottoa.

Erillissopimus M370 kuuluu valtakunnan toimivaltaan. Toimivaltakysymystä käsiteltiin oikeusministeriön, ulkoministeriön ja puolustusministeriön edustajien kanssa. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö oli yhteydessä Ahvenanmaahan.

Traficom allekirjoittaa erillissopimuksen VAK-lain 128 §:n 1 momentin nojalla. Allekirjoittamalla Suomi tulee erillissopimuksen osapuoleksi. Liikenne- ja viestintäministeriö päättää erillissopimuksen voimaantulosta perustuslain 80 ja 95 §:n sekä VAK-lain 128 §:n 4 momentin valtuuksin. Ministeriö antaa asetuksen voimaantulosta.

Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 9 §:ssä säädetään valtiosopimuksen julkaisemisesta muuten kuin sopimussarjassa. Asetuksessa on maininta, että erillissopimus olisi nähtävissä ja saatavissa Traficomien verkkosivuilla. Virasto antaa erillissopimuksesta tietoja suomeksi ja ruotsiksi. YK:n Euroopan talouskomission (UNECE) ADR:n www-sivustolla mainitaan ne ADR-jäsenmaat, jotka ovat allekirjoittaneet sopimuksen.

4 Ehdotus ja vaikutukset

Sopimuksen koskee käyttövalmiita annosaterioita (meals-ready-to-eat), joissa on pieniä määriä vaarallista ainetta sisältäviä liekittämiä annoslämmittimiä. Ilman erillissopimusta tuotteiden kuljetuksessa on noudattava kaikkia VAK-vaatimuksia. Erillissopimuksella annosaterioiden kuljetus sallitaan kevennetyin ADR-vaatimuksin. Sopimuksessa määritellään aine (UN 2813, pakkausryhmä I) ja sen enimmäismäärä sekä pakkausvaatimukset. Erillissopimusta noudatettaessa ei ole tunnistettavissa lisääntyneitä riskejä kuljetusturvallisuudelle.

Erillissopimusta saa soveltaa kansainvälisissä ADR-kuljetuksissa niiden ADR-maiden välillä, jotka ovat allekirjoittaneet erillissopimuksen. VAK-lain 128 §:n nojalla sopimusta saisi soveltaa myös kansallisessa VAK-kuljetuksessa. Erillissopimus M370 on voimassa 31.12.2028 saakka.

Erillissopimus M370 koskee rajattuja tahoja. Kuljetuksen saa suorittaa ADR-sopimuspuolen asevoima tai se suoritetaan sen puolesta ja vastuulla taikka sellaisen joukon toimesta tai puolesta, joka oleskelee laillisesti sopimuspuolen alueella, mukaan lukien siviilikaupallisten kuljetuksen suorittajien kuljetukset näiden joukkojen määräyksestä tai sopimuksen perusteella. Soveltavan tahon on huomioitava Ahvenanmaan kansainvälisoikeudellisen erityisasema eli Ahvenanmaan demilitarisointi ja neutralisointi.

5 Toimivaltuudet

Liikenne kuuluu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 4 artiklan mukaan jaettuun toimivaltaan. Vaarallisten aineiden sisämaankuljetuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2008/68/EY, *VAK-direktiivi*) myötä toimivalta ADR-sopimuksen osalta on siirtynyt EU:lle. VAK-direktiivillä ADR-sopimus liitteineen on säädetty velvoittaviksi EU-jäsenvaltioissa ja niiden välissä kuljetuksissa. VAK-direktiivi mahdollistaa ADR-erillissopimuksen.

VAK-lain 128 §:n 1 momentin nojalla Traficom voi tehdä teknisluonteisen sopimuksen. Erillis-sopimus M370 ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Liikenne- ja viestintäministeriö päättää erillissopimuksen voimaansaattamisesta perustuslain 80 ja 95 §:n 1 momentin sekä VAK-lain 128 §:n 4 momentin valtuuden nojalla.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaisesti tieliikenne (18 § kohta 21) kuuluu Ahvenanmaan toimivaltaan, mutta puolustusasiat (27 § kohta 34) kuuluvat valtakunnan toimivaltaan. Suomen ja Yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyösopimukseen (DCA) ja Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (Nato SOFA) liittyvät vaarallisten aineiden kuljetukset on katsottu (HE 90/2023 ja 58/2024) kuuluvan valtakunnan toimivaltaan. Erillissopimus M370 katsotaan kuuluvaksi valtakunnan toimivaltaan.

6 Ahvenanmaan suostumus

Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 34 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat puolustus- ja rajavartiolaitosta ottaen huomioon 12 §:n säännökset, järjestysvallan toimintaa valtion turvallisuuden varmistamiseksi, puolustustilaa ja valmiutta poikkeusolojen varalta. Itsehallintolain mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta itsehallintolain 27 §:n 42 kohdan mukaan asioissa, jotka koskevat muita itsehallintolain perusteiden mukaan

valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluviksi katsottavia asioita. Erillissopimus M370 kuuluu valtakunnan toimivaltaan.

Erillissopimukseen M370 liittymisellä ei ole vaikutusta Ahvenanmaan kansainväliseen asemaan tai demilitarisointia ja neutralisointia koskevien sopimusten soveltamiseen.

Edellä kuvattu huomioon ottaen voimaansaattamissäädökselle ei olisi tarpeen pyytää Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntää itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti.

6 Voimaantulo ja voimaansaattaminen

Erillissopimus on voimassa allekirjoitusajankohdasta lukien. Sopimuksen voimaansaattamisesta säädettäisiin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella, joka julkaistaisiin sopimussarjassa ja Suomen säädöskokoelmassa.